

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

E-ISSN: 2147 - 1037

Sivil Toplum Kuruluşu Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Rüştü Yeşil

DOI:.....

Makale Bilgileri

Yükleme:16/02/2017 Düzeltme:14/07/2017 Kabul:18/10/2017

Özet

Sivil Toplum Kuruluşları, özellikle demokrasinin tüm dünyaya yayılmasına paralel olarak yaygınlaşmış gönüllülük esasına dayalı kuruluşlardır. Özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren ülkelerin ve toplumların siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamları üzerinde belirleyici olmaya başlamışlardır. Demokratikleşme düzeyini yükseltmek isteyen ülke vatandaşlarının, sivil toplum kuruluşlarını nasıl algıladığı, demokratikleşmenin gidişatı açısından önemli görülmektedir. Bu araştırma, öğretmen adaylarının sivil toplum kuruluşlarına (STK) ilişkin algılarını belirlemek üzere geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 498 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ölçeğin geçerlik analizi açımlayıcı faktör analizi ve madde-toplam korelasyonlarının; güvenilirlik analizi ise iç tutarlılık ve kararlılık katsayılarının incelenmesi ile test edilmiştir. Araştırma sonunda Sivil Toplum Kuruluşu Algısı Ölçeği'nin (STKAÖ) iki faktör altında toplanmış 28 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin KMO değeri 0,938; Bartlett Testi değerleri $\chi^2=5974,723$; $sd=378$; $p<0,000$ 'dır. Ölçek kapsamına alınan maddeler, toplam varyansın %47,553'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin her bir maddesi ile madde-faktör toplam puanlar arasındaki düzeltilmiş korelasyon değerleri pozitif ve anlamlıdır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,891'dir. STKAÖ'ndeki maddelerin test-tekrar test yöntemi ile hesaplanana kararlılık katsayıları pozitif ve anlamlıdır. Buna göre STKAÖ'nin, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sivil toplum kuruluşu, Algı, Ölçek, Geçerlik, Güvenirlik

Giriş

Sivillik, sivilleşme ve sivil toplum kuruluşu (STK) kavramları, özellikle demokrasi kültürünün tüm dünyaya yayılması ile birlikte demokrasi kültürüne paralel olarak sıklıkla kullanılmaya başlamıştır (Jonaski, 1998; Karakuş, 2006; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012; Young, 1999). STK kavramına ilişkin yapılan tanımlamalar (Gündüz ve Kaya, 2014; TDK, 2017) ve alanyazında STK'ların amaç, işlev ve kapsamına ilişkin yapılan açıklamalar incelendiğinde “vatandaşların ortak bakış, ortak çıkar, ortak duyarlılık, ortak talep vb. temelinde gönüllü olarak bir araya gelerek, devletin hukuki, idari, üretici ve kültürel organlarının dışındaki alanda meydana getirdikleri dernek vakıf, sendika, sivil girişim, platform, ilişki ağı gibi adlarla tanımlanan yapılara ve etkinliklere STK” olarak tanımlamak mümkündür (Gündüz ve Kaya, 2014; Karakuş, 2006).

Diğer taraftan, STK'lar üzerine yazılmış eserler (Akşit, Serdar ve Tabakoğlu, 2003; Keyman, 2015; Young, 1999) medyada yer alan haberler ve yorumlar (URL-1; URL-2) özellikle son yıllarda gerek bölgesel ya da ulusal gerekse uluslararası birçok konuda önemli etkileri bulunan kuruluşlar olarak rol aldıklarını göstermektedir. Modern dönemde STK'ların; toplum ya da ülkelerin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel durumlarına müdahale edebilen, yön verebilen kuruluşlar oldukları konusunda bilim insanlarının, düşünür ve siyaset insanlarının hemen hemen hemfikir oldukları dikkati çekmektedir (Aytekin, 2013; Gündüz ve Kaya, 2014; İğci, 2008; Karakuş, 2006; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012).

Sivillik ya da sivilleşme, genel olarak bir kültür sorunu ya da kültür alanı olarak ele alınmaktadır (Aytekin, 2013; Balkaya, 2015; Young, 1999). Sivil kültürün göstergeleri olan medenilik, uygarlık, nezaket, çoğulculuk, demokrasi, esneklik, üretkenlik, şablonlardan ve önyargılardan uzaklık, özgür irade, yasallık gibi kavramlar, kendilerini STK'lar eliyle müşahhaslaştırır ve toplumun hizmetine sunarlar (Cohen, Jean ve Arato, 1992; Erkan, 2012; Jonaski, 1998; Uluç, 2012;). Bu özelliklerin STK'lar aracılığıyla egemen olmasının toplumda siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan önemli katkılar sunması beklenebilir (Aytekin, 2013; Uluç, 2012).

Sivilleşmenin ve onun somut göstergeleri olan STK'ların toplumu oluşturan bireyler açısından önemli ve etkin bir konuma gelmesi, öncelikle bir kültürleme ve eğitim sorunudur. Eğitim kurumları olan okullarda bireylerin, sivil toplum kültürüne ve STK'lara ilişkin olumlu bir algının oluşması gerekmektedir. Bu algının bir taraftan STK'ları güçlendirilmesini diğer taraftan da STK'ların toplumdaki gelişmelere öncülük etmesi ve hızlandırmasını beraberinde getirmesi beklenebilir.

Türkiye’de ve dünyada STK sayıları, ülke nüfusları ve STK'ların üye sayılarına ilişkin küçük çaplı da olsa bir tarama yapıldığında Türkiye’nin gelişmiş ülkelere göre çok gerilerde bulunduğu dikkati çekmektedir. Örneğin Türkiye’de 1990’lı yıllarda 26.000 civarında olan STK sayısının 2011

yılında 89.578'e yükselmiş; 2013 yılında 96.359'a ulaşmıştır. Dernekler Genel Müdürlüğü tarafından yapılan "uluslararası Sivil Toplum Araştırması Raporu"na göre 2013 yılı Türkiye'nin 75.627.384 olan nüfusuna oranlandığında 784 kişiye bir STK düştüğü belirlenmiştir. (URL-1; URL-2).

Genel olarak STK sayısında sayısal bir artış gözlenmekle birlikte bu artışın, gelişmiş ülkelerle mukayese edildiğinde hem STK sayısı hem de üye sayısı ile STK başına düşen vatandaş sayısının çok gerilerde bulunduğu dikkati çekmektedir. Nitekim 2013 yılı itibarıyla STK sayısı 80.327.900 nüfuslu Almanya'da 580.298;312.638.863 nüfuslu ABD'de 1.580.436;56.075.912 nüfuslu İngiltere'de yalnızca hayır kurumu sayısı 163.163; 33.476.688 nüfuslu Kanada'da 165.000; 9.976.062 nüfuslu Macaristan'da 70.000 STK bulunduğu belirtilmektedir. Türkiye, nüfusa oranlandığında bu ülkelerin çok gerisinde kaldığı görülmektedir (İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, 2013).

Bu veriler genel olarak değerlendirildiğinde gelişmiş ülkelere göre Türkiye'de gerek STK sayısı gerekse bu STK'larda üye olarak görev alan birey sayısının ülke nüfusuna oranı dikkate alındığında Türkiye'de STK'ların niceliği, niteliği ve üye sayıları açısından iyi bir görüntü vermediği açıkça görülmektedir. Bu durum demokratik ve sivil kültürün toplumsal tabana yayılması ve benimsenmesi durumu bir sorun olarak değerlendirilecekse Türkiye'de bu konuda açık ve belirgin bir sorunun bulunduğu söylenebilir.

Bu sorunun arka planında yatan ana etkenin ise Türk toplumunda sivil toplum kültürü ve STK'ların önemi ve gerekliliği ile ilgili algı sorununun yattığı söylenebilir. Bu sorunun nedenleri, dünyada uygulanan çözüm önerileri gibi sorunlar irdelenip giderilmediği sürece Türkiye'nin toplum ve ülke olarak sivilleşmesi ve demokratikleşmesi, dünyada ülkelerin gelişmesinde çok önemli ve etkin aktörler olarak rol alan STK'lardan bu doğrultuda Türkiye'de de yaralanılmasının mümkün olmayacağı söylenebilir. Bu sorunun nedenlerinin teşhis edilmesi yönünde belki de ilk yapılması gereken, Türk toplumunun zihin ve gönül hafızasında STK'lara ilişkin nasıl bir algının olduğunu belirlemek olmalıdır. Bu çerçevede algının belirlenmesine dönük geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu araştırma, bu konuyu temel problem olarak almıştır.

Yöntem

Araştırma tarama modelinde yürütülen betimsel ve nicel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; 2016-2017 güz yarıyılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 498 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışma grubu üzerinde çalışılması, sivil kültürü topluma yayma açısından en büyük sorumluluğun öğretmenlere

düştüğünün düşünülmesinden kaynaklanmıştır. Öğrencilerin bölümlerine ve cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun bölüm ve cinsiyet değişkenine göre dağılımları

Bölümler	Erkek	Kız	Toplam
Sınıf Eğitimi (SE)	26	38	64
Okulöncesi Öğretmenliği (OÖÖ)	4	59	63
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (SBÖ)	28	36	64
Türkçe Öğretmenliği (TÖ)	16	45	63
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR)	17	47	64
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği (BÖTE)	24	30	55
Fen Bilgisi Öğretmenliği (FBÖ)	25	37	63
Matematik Öğretmenliği (MÖ)	17	44	61
Toplam*	157	336	493

* * Öğrencilerin 157’si erkek, 336’sı kız, 5’i ise cinsiyetini belirtmemiştir. Toplam 498 öğrenci üzerinde çalışma yapılmıştır.yapılmıştır.

Ölçeğin Geliştirilme Süreci

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak Alanyazın taraması ve öğrencilerle görüşmeler yapılmış ve sivil toplum kuruluşlarını nasıl algıladıkları ya da değerlendirdikleri ile ilgili madde listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan liste; öğrencilerin sivil toplum kuruluşları hakkındaki algılarını ve değerlendirmelerini alacak ifade tarzına dönüştürülmüş ve karşılıklarına, “(0) Kesinlikle katılmıyorum”, “(1) Katılmıyorum”, “(2) Kısmen katılıyorum”, “(3) Katılıyorum” ve “(4) Kesinlikle katılıyorum” seçenekleri yerleştirilmiştir.

Taslak ölçek; iki dilbilim uzmanına, iki eğitimbilim uzmanına içerik, ifade ve anlatım, imla ve noktalama hataları yönünden incelenmiştir. Gerekli düzeltmeler yapılarak 37 maddelik taslak ölçek oluşturulmuştur. Taslak ölçek çalışma grubuna uygulanmıştır. Toplanan veriler üzerinde SPSS 15.00 yardımıyla ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Ölçekle toplanan veriler üzerinde geçerlik analizleri için (1) yapı geçerliği ve (2) madde ayırt edicilik gücü analizleri yapılmıştır. Yapı geçerliği için açılımlı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Madde ayırt ediciliği analizi için ise madde-toplam korelasyonu incelemesi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik düzeyi (1) iç tutarlılık ve (2) kararlık ölçüm testleri ile incelenmiştir.

Veriler üzerinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Bulgular

Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Sivil Toplum Kuruluşu Algı Ölçeği'nin (STKAÖ)'nin geçerlik analizleri çerçevesinde yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi ve madde ayırt ediciliği (madde-toplam korelasyonu) incelemeleri yapılmıştır.

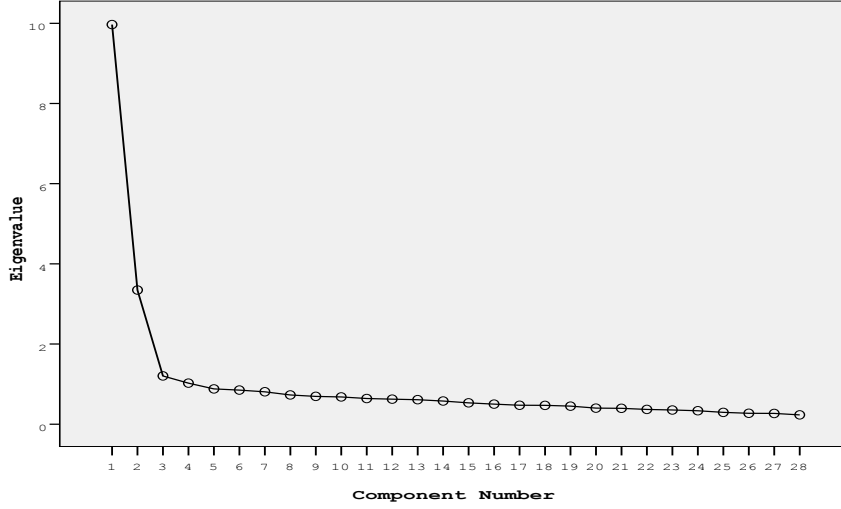
Yapı geçerliği

Açımlayıcı faktör analizine ilişkin bulgular. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek üzere yapılan KMO ve Bartlett test analizleri sonunda KMO= 0, ,936; Bartlett testi değeri ise $\chi^2= 6626,998$; $sd=561$ ($p=0,000$) olarak belirlenmiş; 37 maddelik ölçek üzerinde faktör analizi yapılmasına karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2012). Faktörleştirme tekniği olarak "Temel Bileşenler Analizi" ve "Varimax Dik Döndürme Tekniği" uygulanmıştır. Faktör yükleri 0,30'un altında olan ya da farklı faktörlerdeki yükleri arasında 0,100'den az olan 9 madde ölçekten atılarak analizler yinelenmiştir (Büyüköztürk, 2012; Eroğlu, 2008).

Ölçekte kalan toplam 28 madde, iki faktör altında toplanmıştır. 28 maddelik ölçeğin KMO değeri 0,,938; Bartlett Testi değerleri $\chi^2=5974,723$; $sd=378$; $p<0,000$ 'dır. Ölçekte kalan maddelerin faktör yükleri 0,492 ile 0,764 arasında değişmektedir. Ölçek kapsamına alınan maddeler, toplam varyansın %47,553'ünü açıklamaktadır. Davranış bilimleri açısından açıklanan varyans miktarının %40 olması yeterlidir (Büyüköztürk, 2012; Eroğlu, 2008).

Daha sonra, faktörlerdeki maddelerin içerikleri incelenerek faktör adları verilmiştir. "Olumlu Yargı" adının verildiği faktör altında 21 madde, "Olumsuz Yargı" adının verildiği faktör altında 7 madde toplanmıştır. Bu durum, özdeğerlere göre çizilen Şekil 1'de görülmektedir.

Scree Plot

Şekil 1. Sivil Toplum Kuruluşu Algısı Ölçeği Özdeğer Faktör Grafiği

Ölçekte kalan toplam 28 maddenin faktörlere göre yükleri ile faktörlerin özdeğerleri ve varyansı açıklama miktarlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeğin faktor analizi sonuçları

	Maddeler	F1	F2
Olumlu Yargı Faktörü	Yapmış oldukları faaliyetlerle toplumsal gelişmede önemli rol oynayan kuruluşlardır.	,736	,004
	Katılımcı uygulamaların yapıldığı gönüllü kuruluşlardır.	,730	-,105
	Ortak amaçları olan insanları bir araya getiren kuruluşlardır.	,725	-,046
	Birey ve toplumun demokratikleşmesine önemli katkılar sunan kuruluşlardır.	,725	-,051
	Yapmış oldukları etkinlik ve faaliyetleriyle, ilgili oldukları konularda toplumu bilinçlendiren kuruluşlardır.	,723	-,087
	Toplumu farklı yönlerden eğitmek ve bilinçlendirmek için var olan kuruluşlardır.	,722	-,051
	Toplumsal uzlaşmaya ve sosyal bütünleşmeye katkıda bulunan kuruluşlardır.	,715	-,036
	Dayanışmayı artırmaya yarayan kuruluşlardır.	,704	-,116
	Kişilerin, kendi düşüncelerini duyurmak ve savunmak için bir araya geldikleri kuruluşlardır.	,693	-,009
	Toplum içindeki grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımını sağlayan kuruluşlardır.	,693	-,092
	Toplumdan aldığı güçle topluma hizmet eden kuruluşlardır.	,683	-,012
	Toplumda yaşanan sorunlara çözümler üretmek için gayret sarf eden kuruluşlardır.	,679	-,104
	Siyasal ve sosyal etkileşim için fırsatlar oluşturan kuruluşlardır.	,672	,020
	İnsanları yalnızlıktan kurtaran ve toplumsal dayanışmayı sağlayan kuruluşlardır.	,671	,009
	Devletin ulaşamadığı noktalara ulaşıp topluma yarar sağlayan kuruluşlardır.	,665	,123

Olumsuz Yargı	İnsan kaynağından daha etkin yararlanabilmeyi sağlayan kuruluşlardır	,655	,105
	Varoluş nedeni ve görev tanımları net ve herkes tarafından bilinen şeffaf kuruluşlardır.	,654	,097
	Demokrasiyi güçlendiren ve demokrasi temelinde yükselen kuruluşlardır.	,638	,057
	Gönüllülük esasıyla hareket eden kuruluşlardır.	,593	-,119
	İhtiyaç sahiplerine ekonomik ve sosyal destek vermek amacıyla oluşturulan kuruluşlardır.	,572	,189
	Devlet ile vatandaş arasında aracılık yapan kuruluşlardır.	,567	,217
	Genel Varyansa Katkı Miktarı: %35,590 Özdeğeri: 9,965		
	Siyasal iktidarı ele geçirerek toplumun diğer kesimleri üzerinde egemenlik sağlamayı amaçlayan kuruluşlardır.	-,032	,764
	Grup ve sınıfların güç gösterisi yapmak üzere çatışma zemini olarak gördükleri kuruluşlardır.	,038	,744
	Var olan bir otoritenin, partinin, cemaatin veya görüşün gölgesinde türeyen kuruluşlardır.	-,047	,735
	İnsanların masum duygularının sömürüldüğü ve istismar edildiği kuruluşlardır.	-,264	,702
	Ekonomik kaynakların kontrolsüz ve düzensiz harcandığı kuruluşlardır.	-,234	,645
	Devletten ayrı hareket edebilen, gerekirse muhalefet edebilen kuruluşlardır.	,214	,570
	Kamuoyu oluşturarak devlet politikalarını etkileyen ve denetleyen kuruluşlardır.	,146	,492
Varyansa Katkı Miktarı: %11,963 Özdeğeri: 3,350			

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçeğin Olumlu Yargı Faktörü yükleri 0,567 ile 0,736 arasında olan 21 maddeyi içermektedir. Faktörün öz değeri 9,965; genel varyansa katkısı ise %35,590’dır. Olumsuz Yargı Faktörü ise yükleri 0,492 ile 0,764 olan 7 maddeyi içermektedir. Faktörün öz değeri 3,350; genel varyansa katkısı ise %11,963’dür.

Madde ayırt ediciliği

Klasik Test Kuramı’na (KTK) göre korelasyon katsayısı şeklinde hesaplanan ayırtedicilik değeri (r değeri), -1 ile 1 arasında değer almaktadır. Düşük r değerine sahip soruların incelenmesi ve gerekli ise testten çıkarılması gerekmektedir (Crocker ve Algina, 1986). KTK parametrelerine yapılan en önemli eleştiri, seçilen örneklerden kolaylıkla etkilenmeleridir (Hambleton ve Jones, 1993). Bu sebeple bu çalışmada KTK’na bağlı parametre değerleri yerine, faktörlerin içerik olarak olumlu ve olumsuz önermelerden oluşması nedeniyle Düzeltilmiş Madde-Faktör Toplam Korelasyon değerleri (DeVellis, 2003; Pallant, 2007) hesaplanmış ve Tablo 3’de sunulmuştur:

Tablo 3. Madde-faktör puanları düzeltilmiş korelasyon analizi sonuçları

M. No	Olumlu Yargı		Olumsuz Yargı		
	r	M. No	r	M. No	
1	,732(**)	12	,679(**)	22	,745(**)
2	,723(**)	13	,673(**)	23	,742(**)
3	,724(**)	14	,674(**)	24	,724(**)
4	,712(**)	15	,664(**)	25	,697(**)
5	,715(**)	16	,650(**)	26	,672(**)
6	,713(**)	17	,650(**)	27	,579(**)

7	,712(**)	18	,640(**)	28	,517(**)
8	,703(**)	19	,599(**)		
9	,684(**)	20	,588(**)		
10	,683(**)	21	,579(**)		
11	,673(**)				

N=448-498; **= $p < 0,01$

Tablo 3'te görüldüğü gibi maddelerin düzeltilmiş madde-faktör korelasyon katsayıları Olumlu Yargı Faktörü için 0,579 ile 0,732; Olumsuz Yargı Faktörü için ise 0,517 ile 0,745 arasında değerler almıştır. Düzeltilmiş korelasyon katsayılarının 0,20'den yüksek olması bir maddenin, ölçeğin genel amacına anlamlı düzeyde hizmet edebildiği anlamına gelmektedir (Pallant, 2007). Faktörlerin içerikleri itibarıyla olumlu ve olumsuz önermelerden oluşması nedeniyle madde-faktör toplam korelasyon katsayıları hesaplanmış; böylelikle her bir maddenin, içinde yer aldığı faktörün amacına ne düzeyde hizmet ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre her bir maddenin, içinde yer aldığı faktörün; böylelikle de ölçeğin genel amacına anlamlı düzeyde hizmet ettiği söylenebilir.

Ölçeğin ölçüt geçerliği

Ölçeğin ölçüt geçerliliğini saptamak amacıyla, ilgili Alanyazın taraması yapılmış; içerik ve amaç yönüyle benzer bir ölçek bulunamadığından benzer ölçekler geçerliliği hesaplanamamıştır.

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirliliğini hesaplamak üzere veriler üzerinde iç tutarlılık ve kararlılık analizleri yapılmıştır.

İç tutarlılık düzeyi

Toplam 28 madde ve 2 faktörden oluşan ölçeğin güvenirlilik analizi Cronbach alpha katsayısı formülü kullanılarak yapılmıştır. Faktörlere ve ölçeğin geneline ilişkin güvenirlilik değerleri Tablo 4'te özetlenmiştir:

Tablo 4. Ölçeğin Geneli ve Faktörlerine İlişkin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Faktörler	Madde Sayısı	Cronbach alpha
Olumlu Yargı	21	0,940
Olumsuz Yargı	7	0,796
STKAÖ	28	0,891

Tablo 4'te görüldüğü üzere Cronbach alpha güvenirlilik katsayıları Olumlu Yargı Faktörü için 0,940; Olumsuz Yargı Faktörü için 0,796; ATKAÖ'nin geneli için ise 0,891 olarak belirlenmiştir. Buna göre, ölçeğin güvenilir (tutarlı) ölçümler yapabildiği söylenebilir (Balcı, 2009; Büyüköztürk, 2012).

Kararlı ölçüm yapabilme özelliği

Ölçeğin kararlılık düzeyi, test tekrar test yöntemi uygulanarak hesaplanmıştır. Bilindiği üzere güvenilir bir ölçme aracının, kararlı ölçümler yapabilmesi gerekmektedir (Balci, 2009). Ölçeğin 28 maddelik formu, 160 öğrenciye beş hafta sonra tekrar uygulanmıştır. İki uygulamada elde edilen puanların ilişkisi incelenmiştir. Bulgular Tablo 5’de özetlenmiştir.

Tablo 5. Ölçek Maddelerinin Test-Tekrar Test Sonuçları

Olumlu Yargı				Olumsuz Yargı	
M. No	r	M. No	r	M. No	r
1	0,525(**)	12	0,444(**)	22	0,484(**)
2	0,570(**)	13	0,625(**)	23	0,575(**)
3	0,549(**)	14	0,640(**)	24	0,395(**)
4	0,650(**)	15	0,578(**)	25	0,420(**)
5	0,663(**)	16	0,612(**)	26	0,523(**)
6	0,592(**)	17	0,522(**)	27	0,422(**)
7	0,721(**)	18	0,615(**)	28	0,420(**)
8	0,575(**)	19	0,575(**)		
9	0,480(**)	20	0,635(**)		
10	0,575(**)	21	0,522(**)		
11	0,615(**)				

Tablo 5’de ölçekteki maddelerin test-tekrar test korelasyon katsayılarının Olumlu Yargı Faktörü için 0,444 ile 0,721; Olumsuz Yargı Faktörü için ise 0,420 ile 0,575 arasında değiştiği ve her bir ilişkinin anlamlı ve pozitif olduğu görülmektedir ($p<,01$). Buna göre ölçeğin kararlı ölçümler yapabildiği söylenebilir (Balci, 2009; Büyüköztürk, 2012).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin (öğretmen adaylarının) STK'lara ilişkin algılarını belirlemede kullanılabilecek bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. “Sivil Toplum Kuruluşu Algısı Ölçeği (STKAÖ)” adı verilen ölçek, beş basamaklı likert tipi bir ölçek olup iki faktör altında toplanabilen 28 maddeden oluşmaktadır.

Faktörlerde yer alan maddelerin her biri; verilen önermeye katılma/kabul etme düzeyini yansıtan “(0) Kesinlikle katılmıyorum, (1) Katılmıyorum, (2) Kısmen katılıyorum, (3) Katılıyorum, (4) Tamamen katılıyorum” şeklinde derecelenmiştir. İlgili maddelerin içerdiği önermeye katılma düzeyleri, algılarının niteliğini belirlediği anlamına geleceği varsayılmıştır. Faktörlerdeki madde sayısının farklı olması nedeniyle, standart puana dönüştürebilmek, ölçekten/faktörden elde edilen ham puanları, aşağıdaki formülden yararlanarak en düşüğü 20 ve en yükseği 100 puan olacak şekilde yapılandırmak ve anlamlandırmak mümkündür:

$$X_{\text{standart.puan}} = \frac{X_{\text{faktörham puan}}}{\text{Fak.Mad.Say.}} \times 20$$

Her Bir Faktör İçin Puan Aralığı	Anlamı	Aritmetik Ortalama Aralığı
----------------------------------	--------	----------------------------

(100 Üzerinden)	(Olumlu ya da Olumsuz)	
20-35	Çok Düşük	0,00 – 0,80
36-51	Düşük	0,81 – 1,60
52-67	Orta	1,61 – 2,40
68-83	Yüksek	2,41 – 3,20
84-100	Çok Yüksek	3,21 – 4,00

Ölçeğin geçerliği; (1) açımlayıcı faktör analizi ve (2) ayırt edicilik analizi amacıyla madde toplam korelasyonunun hesaplanması yoluyla test edilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre STKAÖ toplam 28 madde ve iki faktörden oluşmaktadır. Faktörlerden; Olumlu Yargı Faktörü 21 madde, Olumsuz Yargı Faktörü ise 7 maddeyi içermektedir. Olumlu Yargı Faktörü STK'lara ilişkin olumlu önermeleri, Olumsuz Yargı Faktörü ise olumsuz önermeleri içermektedir. Faktörlerdeki maddelerin faktör yükleri, özdeğerleri ve varyansı açıklama oranları, ölçeğin yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermiştir (Büyüköztürk, 2012; Eroğlu, 2008).

Ölçekte yer alan maddelerin her birinin, ölçülmeye çalışılan özellikleri ne düzeyde ölçebildiğini belirlemek üzere veriler üzerinde madde-toplam puanları düzeltilmiş korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ancak faktörlerin biri olumlu diğeri ise olumsuz önermeleri içermesi nedeniyle her bir maddenin amaca ne düzeyde hizmet ettiğini belirlemek üzere madde-faktör puanları hesaplanmıştır. Ölçeğin her bir maddesi ile faktör toplam puanlar arasındaki düzeltilmiş korelasyon değerleri Olumlu Yargı Faktöründeki maddeler için 0,579 ile 0,732; Olumsuz Yargı Faktörü için ise 0,517 ile 0,745 arasında değişmektedir. Her bir ilişki, pozitif ve anlamlı düzeydedir ($p < 0,001$). Buna göre ölçekte yer alan her bir maddenin, içinde yer aldığı faktör ile ölçülmek istenen özelliği ölçebilme amacına anlamlı düzeyde hizmet ettiği ve her bir maddenin istenilen düzeyde ayırt edici olduğu söylenebilir (Balci, 2009; Pallant, 2007).

Ölçeğin ölçüt geçerliliğini saptamak amacıyla, ilgili alanyazın taraması yapılmış; içerik ve amaç yönüyle benzer bir ölçek bulunamadığından benzer ölçekler geçerliliği hesaplanamamıştır.

Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı olarak hesaplanan ölçeğin faktörlere göre iç tutarlılık düzeyleri Olumlu Yargı Faktörü için 0,940; Olumsuz Yargı Faktörü için 0,796; STKAÖ'nin geneli için ise 0,891'dir. Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısının 0,70 ve yukarı olması, güvenilirlik için yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2012; Gorsuch, 1983). Bu değerler çerçevesinde hem her bir faktörün hem de ölçeğin genelinin güvenilir ölçümler yapabildiği söylenebilir.

STKAÖ'ndeki maddelerin kararlı ölçüm yapabilme özellikleri test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır. Maddelerin kararlılık katsayıları 0,420 ile 0,721 arasında değerler almıştır. Bu ilişkilerin tamamı pozitif ve $p < 0,001$ düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, ölçekte yer alan her bir madde,

zamana göre değişmezlik yönüyle kararlı ölçümler yapabilmektedir (Büyüköztürk, 2012; Gorsuch, 1983).

Sonuç olarak STKAÖ'nin, bireylerin sivil toplum kuruluşlarına ilişkin algılarının belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Diğer taraftan bu ölçeğin, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının farklı bölümleri ile farklı meslek gruplarında yönetici ve çalışan olarak görev yapan kişilerin sivil toplum kuruluşlarına ilişkin algılarının belirlenmesi için de kullanılması önerilebilir. Bununla birlikte, farklı kesimler üzerinde uygulanması durumunda ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinin tekrar yapılmasının yararlı olacağı belirtilmelidir.

Kaynakça:

- Akşit, B., Serdar, A. ve Tabakoğlu, B. (2003). *Sivil toplumun ve katılımın güçlendirilmesinde sivil toplum kuruluşlarının rolü. Araştırma Raporu*. Ankara: TUBİTAK-TUBA-YÖK Sosyal ve Beşeri Bilimler ve ODTÜ-AFP.
- Aytekin, S. (2013). *Yerel ekonomik kalkınmada sivil toplum kuruluşlarının rolü: Kayseri örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Niğde.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayınevi.
- Balkaya, F. (2015). Yeni toplumsal hareketler, sivil toplum ve müzakereci demokrasi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), 65-76.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Cohen, Jean L. ve Andrew Arato (1992). *Civil society and political theory*. Cambridge: MIT Press.
- Crocker, L., ve Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and application*. California: Sage Publications.
- Erkan, E. (2012). Müslüman toplumlarda sivil toplumun imkânı. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 12(2), 195-206.
- Eroğlu, A. (2008). Faktör analizi. İçinde Kalaycı, Ş (Ed.), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (321-331). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Gorsuch, R. L. (1983). *Factor analysis*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gündüz, A.Y. ve Kaya, M. (2014). Küresel dünyada sivil toplum kuruluşlarının ekonomik kalkınmadaki rolleri üzerine bir değerlendirme. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(10), 130-169.

- Hambleton, R. K. ve Jones, R. W. (1993). An NCME Instructional Module on. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 12, 38–47. DOI: 10.1111/j.1745-3992.1993.tb00543.x
- İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, (2013). *Uluslararası Sivil Toplum Araştırması Raporu*. <https://www.dernekler.gov.tr/media/templates/dernekler/images/folder/uluslararasi-sta-13temmuz.pdf> adresinden 15.06.2017 tarihinde indirilmiştir.
- İğci, A. (2008). *Sivil toplum kuruluşu üyeliğinin siyasal katılma davranışı üzerindeki etkisi: Isparta örnek olayı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Jonaski, Thomas (1998). *Citizenship and civil society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karakuş, O. (2006). *Avrupa Birliği uyum sürecinde Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta
- Keyman, E.F. (2015). *Avrupa'da ve Türkiye'de sivil toplum*. <http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index.php?option=comcontent&view=article&id=473:avrupada-ve-tuerkiyede-sivil-toplum&catid=49:akademik&Itemid=113> adresinden 26.04.2015'de indirilmiştir.
- Pallant J. (2007). *SPSS survivalmanual: A step by step guide to data analysis using SPSS*. Allen &Unwin, Sabon by Bookhouse, Sydney.
- TDK [Türk Dil Kurumu], (2017). *Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=sivil%20toplum%20kurulu%C5%9Fu&guid=TDK.GTS.53218e70b4ca44.80746571 adresinden 15.06.2017 tarihinde indirilmiştir.
- Tutar, F., Tutar, E. ve Erkan, Ç. (2012). Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde sivil toplum kuruluşlarının rolü. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 439-459.
- Uluç, A.V. (2012). Birey ve sivil toplum ilişkisi çerçevesinde Türkiye'de demokrasi sorunu. *Mukaddime*, 6, 1-19.
- URL-1. <http://www.hekimpostasi.org.tr/2012/04/02/gelismis-ulkeler-ve-turkiyede-sivil-toplum-orgutlenmesi/> (15.06.2017 tarihinde indirilmiştir).
- URL-2. http://kazete.com.tr/haber/amerika-ve-avrupada-en-az-sivil-toplum-kurulusu-80-bin-750-dernek-ile-turkiyede_40735 (15.06.2017 tarihinde indirilmiştir).
- Young, I.M., (1999). State, civil society and social justice. İçinde Shapiro, I. ve Hacker, C. (Eds), *Democracy's value*. Cambridge: Cambridge University.

The Validity And Reability Study of The Perception of Civil Society Organization

Civilianization, civil society organizations (CSO) concepts have started to be used frequently in parallel with especially the spread of democracy all over the world, of democracy culture and democracy concept. The works written on CSOs, the news and comments in the media, thought that they are organizations that can give direction to social, political, economic and cultural situations of societies, point out that CSOs are generally accepted by scientists, thinkers and politicians.

When compared to developed democratic countries, it is noteworthy that the number of CSOs and members is very less in Turkey. It can be said that the main factor underlying this situation lies in the perception problem of civil society culture and the importance and necessity of CSOs in Turkish society. Perhaps the first thing to do to diagnose the causes of this problem is to determine how the Turkish society is concerned with CSOs in mind and heart memory. This research is to develop a valid and reliable scale that can be used to identify CSO perceptions of prospective teachers who will be future culture publishers.

This research is a descriptive and quantitative study carried out in the screening model. The study group; Ahi Evran University constitutes 498 teacher candidates who study in eight different departments of the Faculty of Education in the 2016-2017 fall semester. The study of this working group is based on the idea that teachers are responsible for putting the highest responsibility on spreading civil culture.

In the process of developing the scale, a list of items that can measure perception was first created. Option of "I strongly disagree", "(1) I disagree", "(2) Partially agree", "(3) I agree" and "(4) I strongly agree" were put against each item.

After reviewing and revising the item list, linguistics and educational experts, a 37-item draft scale was formed. For the validity analysis on the scaled-up data, (1) structure validity and (2) item discrimination strength analysis were conducted. For construct validity, descriptive factor analysis technique was used. For item discrimination analysis, item-total correlation was examined. The reliability level of the scale was (1) internal consistency and (2) stability measurement tests.

By exploratory factor analysis conducted for validity analysis on collected data, it was determined that PCSOS consist of 28 items and two factors. Positive Judicial Factor contains 21 items and Negative Judicial Factor contains 7 items. Positive Judicial Factor Positive proposals for CSOs and Negative Judiciary Factors contain negative proposals. The BMD of your scale is 0 , , 0; Bartlett Test

values $x^2 = 5974,723$; $sd = 378$; $p < 0.000$. The factor loadings of the measured items range from 0.492 to 0.764. The items covered by the scale explain 47,553% of the total variance. The degree of variance explained in terms of behavioral sciences is considered to be 40% and above. On the other hand, item total correlations of each of the items are positive and significant ($p < ,001$). In other words, the degree of differentiation of each of the substances is sufficient. As it is known, the power to distinguish between the one who knows and the one who does not know is considered as an important condition of having the validity feature.

Internal consistency levels according to the scale factors calculated as Cronbach Alpha reliability coefficient 0,940 for Positive Judiciary Factor; 0,796 for Negative Judiciary Factor; For the generic of the CSO, it is 0.891. The reliability coefficient of Cronbach alpha is higher than 0.70, which is considered as evidence of reliable measurement of the measurement tool. On the other hand, when the measuring instrument is used at different times, it is also necessary for reliable measurement to deliver the same result. For this purpose, the stability coefficient obtained by test-retest method is required. The stability coefficient on the data obtained after two different data collection with five-week time break was calculated. The coefficient of stability of the items is between 0,420 and 0,721. All of these relationships are positive and significant at $p < 0.001$ level. Accordingly, it can be said that the items have the ability to make stable measurements, in other words, they are reliable.

Findings obtained with the analysis of the data show that the iPCSOS is a valid and reliable scale that can be used to determine the perceptions of CSOs, especially those of future prospective teachers in the society as culture publishers. This judgment supports the findings of internal consistency and stability calculated on the basis of the findings obtained by the factor analysis and the item-total correlation numbers in the framework of the validity analysis on the data and the reliability test.

On the other hand, it can be suggested that this scale could be used to determine the perceptions of civil society organizations of persons who serve as managers and employees in different departments of secondary and higher education institutions and in different occupational groups. However, if applied on different segments, it should be noted that it would be useful to repeat the validity and reliability analyzes of the scale.